

ORDU İLİNDE ÖĞRENİM GÖREN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ALAN TESTLERİNE GÖRE SPORİF YETENEK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Hasan SÖZEN^{ID}*1, Erdal ARI^{ID}1, Ercüment ERDOĞAN^{ID}1,
Burkay CEVAHİRCİOĞLU^{ID}1

¹ Ordu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor YO, Ordu, TÜRKİYE

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı, spora uygunluğu tespit edilen ilköğretim çağındaki çocukların spora özgü yetenek düzeylerine göre spor branşlarına yönlendirilmesidir.

Yöntem: Çalışmaya veli onayı alınmış ve somatotip yapısı spora uygun öğrenciler dahil edilmiş ve çalışmaya 9-11 yaş aralığında 372 kız (Yaş: 9,54±0,54 yıl, vücut ağırlığı: 30,52±5,43 kg., boy uzunluğu: 1,36±0,08 m.), 385 erkek (Yaş: 9,75±0,56 yıl, vücut ağırlığı: 31,48±5,30 kg., boy uzunluğu: 1,35±0,06 m.) olmak üzere toplam 757 öğrenci katılmıştır. Veri toplama araçları olarak; kişisel bilgiler formu, antropometrik ölçümler, dikey sıçrama testi, durarak uzun atlama testi, 20 metre sürat koşusu testi, oturarak sağlık topu fırlatma testleri kullanılmış ve öğrencilerin bu testler ile fiziksel ve motorik özellikleri belirlenmiştir.

Bulgular Kızların ve erkeklerin beden kitle indeksi değerleri 23,65±1,87 kg/m², 27,71±1,95 kg/m², dikey sıçrama değerleri 0,42±0,06 m., 0,50±0,07 m., durarak uzun atlama değerleri 1,70±0,15 m., 1,85±0,26 m., 20 m sürat değerleri 6,02±0,42 sn., 5,65±0,36 sn., oturarak sağlık topu fırlatma değerleri 5,10±5,30 m., 5,90±5,10 m., anaerobik güç değerleri 51,56±6,58 kg-m/sn., 56,45±7,02 kg-m/sn. olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışmanın sonucunda, kız ve erkek öğrencilerin somatotip değerleri belirlenmiş ve bu verilerin spor branşlarında başarının yakalanması amacıyla gelecekte uygulanacak çalışmalara ışık tutması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: sportif yetenek, sportif testler, ilköğretim öğrencileri.

THE DETERMINE SPORTY SKILL LEVELS OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS MAJORING IN ORDU PROVINCE ACCORDING TO SPORT EVENTS TESTS

ABSTRACT

Original Article

Aim: The aim of this study was to be directed to sport of children educating at primary school according to sporty skills levels.

Method: The 372 women students (Age: 9,54±0,54 years, weight: 30,52±5,43 kg., height: 1,36±0,08 m.) and 385 men students (Age: 9,75±0,56 years, weight: 31,48±5,30 kg., height: 1,35±0,06 m.) at 9-11 age range whose somatotype was suitable for sport joined to study. The guardian approval form of all students was taken from parents of students. The personal information form, anthropometric measures, vertical jump test, standing long jump test, 20 m. speed test, throwing medicine ball at sitting position test were used as data collecting tools and physical and motoric properties of all students were determined.

Findings: The mass body index values (23,65±1,87 kg/m², 27,71±1,95 kg/m²), vertical jump test values (0,42±0,06 m., 0,50±0,07 m.), standing long jump test values (1,70±0,15 m., 1,85±0,26 m.), 20 m. speed test values (6,02±0,42 sec., 5,65±0,36 sec.), throwing medicine ball at sitting position test values (5,10±5,30 m., 5,90±5,10 m.), anaerobic power values (51,56±6,58 kg-m/sec., 56,45±7,02 kg-m/sec.) of women and men students were determined by sporty tests (respectively).

Conclusion: At consequence of study, somatotype values of women and men students were determined, and it was provided that these data supported to studies which will be performed in the future for winning success at sport events.

Keywords: sporty skill, sporty tests, primary education students.

* Bu çalışma *International Multidisciplinary Conference* (2016)'da bildiri olarak sunulmuştur.

**Sorumlu yazar: hasansozen@odu.edu.tr, Tel: +905327849129

1. GİRİŞ

Yetenek kavramı, belli bir yöne yöneltmiş, normal değer ölçülerinin üzerinde, ancak henüz olgunlaşmamış ve gelişmeye uygun yatkınlığı ifade eder. Sporsal yetenek kavramı; sporcu çocuk veya gencin, sportif güç ve gelişimi için sahip olduğu ön şartların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Yetenek arama ise; genel bir eğitime ya da spor dalına özgü, çocuk ve gençlik antrenmanına başlamaya hazır olan, yeterince fazla sayıda çocuk yada gencin bulunması sürecidir. Yetenek arama çalışması planlanırken önce çocuk ya da gençlerde hangi yaş gruplarında en uygun biçimde uygulanabileceği düşünülmelidir. Buna verilecek karar, spor dalına özgü olarak farklılıklar göstermektedir.

Yeteneği belirlemenin ilk amacı, genç sporcuların istediği branşta başarılı olup olmayacağını özellikle performans sporunda göstereceği başarının büyük olasılıkla önceden tahmin edilmesini sağlamaktır. Sporcu adaylarının ilerleyen dönemlerde kendi sınırsal yeterliliğine ulaşabilmesi için o spor branşına uygun başlama yaşı dönemlerinde doğru seçimin yapılmasıyla mümkün olacaktır. Yönlendirme yapılacak spor dalının kondisyonel uygunluk, koordinatif uygunluk ve psikolojik uygunluk açısından gerekli parametrelere sahip olup olmadığının değerlendirilmesi önemlidir. Sporcu adayı sportif antrenman için yeterliliğini ve yeteneğini ne kadar çabuk ortaya koyarsa antrenman programının da istenilen seviyede gerçekleşmesinde başarılı olur.

Yetenek seçim modeli ile kişilerin daha kısa zamanda istenilen yüksek performansa ulaşmasını sağlar. Üstün yetenekli sporcularla çalışan antrenörün çalışma etkinliği artar. Yüksek performansa erişmek isteyen sporcuların sayısını ve rekabetini artırır. Daha güçlü kadrolar oluşturulur. Sporcunun kendine güveni artar. Çünkü bilimsel seçim süreciyle yetişmemiş sporculardan daha iyi olduğunu görür. Sporcuların çalışmalardaki istenmedik sapmalar zamanında belirlenip, gerekli önlemler alınır. Bu ilgi sporcuları motive eder.

Spora başlama ve branşlaşma yaşları da dikkate alınarak sporcunun fiziksel özelliklerinin belirlenmesi, motorik yeteneklerinin belirlenmesi, spor branşına özgü teknik yeteneklerinin belirlenmesi ve sporcunun eğitimi ve gelişimi aşamalarından bahsedilmekte ve bu aşamaların bilimsel yöntemlerle paralel yürütülmesi gerekliliği vurgulanmaktadır (Bompa, 1985; Peltola, 1992; Ghita, 1994; Sevim, 2002).

Sporda yetenek taraması ve gelişim aşamalarının araştırıldığı çalışmaları incelediğimizde, üç temel özelliğin ölçülmesi ve değerlendirilmesi konularına odaklanılmaktadır. Bunlar; fiziksel ve motor yetenekler, zihinsel yetenekler ve sosyal özelliklerdir. Antrenörler ve spor bilimcileri bu üç temel özelliğin ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile genç sporcuların genel spor yeteneği hakkında arzulanan bilgilere ulaşabilmektedirler. Antrenörler ve beden eğitimciler, ferdi ve takım sporlarının yetenek taraması yaparken çoğu kez fiziksel ve motor testleri kullanırlar (Lidor ve ark., 2005).

Öğrencilerin, yeteneklerine uygun alanlara yönlendirilme işlemi ilköğretimin amaçları ve görevleri arasında yer almaktadır ve yönlendirme işlemi ilköğretimin 6, 7 ve 8 sınıflarında yapılmalıdır (Anon, 1995). Her alanda olduğu gibi bu kurumlarda, spor alanlarına yönlendirilerek öğrenciler Ortaöğretim kurumlarına geldiğinde ileride spor bilimleri alanında meslek elemanları olarak yetişecek eğitime tabi olacaklardır. Bu yönlendirme ilköğretimde uzman eğitimciler tarafından yapılmalıdır. Bunun içinde iyi yetişmiş, mesleki fonksiyonu olan ve özel alan bilgisi güçlü uzman eğitimcilere ihtiyaç vardır (Kurt, 1996).

Hirata; 1976 Olimpiyatlarında madalya sahibi sporcuların %80'inin yetenek seçimi programlarıyla hazırlandığı saptanmıştır ve araştırmaya takiben "En

yetenekli gençlerini bulup sporda yönlendiremeyen ülkeler, uluslar arası başarıdan her zaman yoksun olacaklardır” demiştir (Karl, 2001).

Tablo 1. Bazı Spor Branşlarında Spora Başlama Yaşları (Bompa, 1994)

SPOR BRANŞI	SPORA BAŞLAMA YAŞI
Atletizm	10-12
Basketbol	7-8
Boks	13-14
Bisiklet	14-15
Dalma	6-7
Eskrim	7-8
Artistik Cimnastik	5-6
Cimnastik	6-7
Kürek	12-14
Kayak	6-7
Futbol	10-12
Yüzme	3-7
Tenis	6-8
Voleybol	11-12
Halter	11-13
Güreş	13-14

Bompa'ya göre farklı branşlarda spora başlama yaşları tablo 1 de gösterilmiştir. Tabloda yer alan branşlarda farklı enerji sistemlerinin ve biyomotor yetilerin kullanıldığı göz önünde tutularak ortalama spora başlama yaş aralığının 9 – 11 olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Ordu ilinde öğrenim gören ilköğretim çağındaki çocukların sportif yetenek düzeylerinin belirlenmesi ve spora özgü yetenek düzeylerine göre spor branşlarına yönlendirilmesidir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Ordu ili merkezinde bulunan 26 ilköğretim okulunda öğrenim gören 22359 öğrenciden yaşları 9-11 aralığında olan kız ve erkek yaklaşık 5589 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın etik kurul onayı Ordu Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır ve çalışmaya Ordu İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından verilmiş izin ile başlanmıştır. Veli onayı alınmış ve somatotip yapısı spora uygun öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma grubunu 9-11 yaş aralığında 372 kız, 385 erkek olmak üzere toplam 757 öğrenci katılmıştır.

Araştırmaya alma ölçütleri şu şekilde oluşturulmuştur;

- 9-11 yaş aralığında olma,
- Araştırmaya katılmaya gönüllü olma,
- Aile onay belgesine sahip olma,
- Beden eğitimi ve spor derslerine katılmasında sağlık açısından engeli olmama,
- Somatotip özelliği spor yapmaya engel olmama (aşırı endomorfi özelliğe sahip olmama).

Araştırmaya almama ölçütleri;

- Araştırmaya katılmaya gönüllü olmama,
- Aile onay belgesine sahip olmama,
- Beden eğitimi ve spor derslerine katılmasında sağlık açısından engeli olma,
- Somatotip özelliği spor yapmaya engel olma (aşırı endomorfi özelliğe sahip olma).

2.2. Veri Toplama Araçları

Hedef okullardaki okul yönetimi ve sınıf öğretmenleri ile görüşülmüş, çalışmanın yapılacağı uygun zamanlar belirlenmiş, derslerin aksatılmayacağı şekilde programlama sonucu, okulların uygun ortamlarında testler yapılmıştır. Testlerin uygulanacağı günün öncesinde, öğrencilere yapılacak testler hakkında genel bilgiler verilmiştir. Verilerin kaydedileceği bilgi kartları dağıtılmıştır. Öğrencilere, kişisel bilgi bölümünü aileleri ile birlikte doldurmaları ve ilgili bölümü, ailelerin izin verdiğine dair imzalaması gerektiği belirtilmiştir. Sağlık problemi olan ve ailesi tarafından izin verilmeyen öğrenciler teste tabi tutulmamışlardır. Testler öncesinde öğrencilerin sportif ısınmaları sağlanmış ve daha sonra test istasyonlarında uygulamaya alınmıştır. Her test istasyonunda yapılacak test hakkında test elemanları tarafından bilgilendirme yapılmış ve testin uygulanışı gösterilmiştir. Her bir öğrencinin test puanı kaydedilmeden önce deneme yapması sağlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Kişisel bilgiler;

Bu bölümde öğrencinin adı soyadı, okulu, doğum tarihi ve cinsiyeti ayrıca anne babanın adı, doğum tarihi, boyu kilosuna ve veli izin onayı istenmiştir. Ölçümler öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarda varsa spor salonlarında ya da uygun ortamlarda spor kıyafetleri ve spor ayakkabıları ile yapılmıştır.

Öğrencilerin fiziksel ve motorik test ölçümleri;

Antropometrik Ölçümler: Antropometrik ölçümler International Biological Programme (IBP) ve International Society for the Advancement of Kinanthropometry (ISAK)'nın öngördüğü teknikler doğrultusunda yapılmıştır. Somatotip özelliklerini belirlemek amacıyla Heath-Carter yöntemi kullanılmıştır. Heath – Carter Tekniğinde somatotip belirlemede bazı antropometrik ölçülerin alınması gereklidir. Bu ölçüler şunlardır: boy, ağırlık, dört farklı yerden deri kıvrımı kalınlığı (triceps, subscapular, subraspinale, calf), iki farklı bölgeden kemik genişliği (dirsek ve diz) ve iki çevre ölçüsü (üst kol ve üst bacak). Heath – Carter tekniğinde somatotip sınıflama şu şekildedir:

Endomorfik: Endomorfi vücudun yuvarlaklığını ve bir anlamda şişmanlığını ifade eder.

Mezomorfik: İkinci bileşen olan mezomorfi belirgin şekilde kaslı yapı ve dikdörtgen şekilli bir vücutla karakterize edilir.

Ektomorfik: Bu tipin belirgin özellikleri incelik, zayıflıktır. Aynı zamanda yağsızlığı da ifade eder.

Belirtilen yaş aralığındaki bireylerde çeşitli antropometrik ölçümlerin kullanıldığı çalışmalar literatürde mevcuttur (Gültekin, 1999; Özgün, 2002; Çoruh, 2003; Söğüt ve ark., 2004; Pekel ve ark., 2004; Şimşek ve ark., 2005; Güler, 2005; Pekel ve

ark., 2006; Tutkun ve ark., 2006; Kürkçü ve ark., 2007; Neyzi ve ark., 2008; İri ve Eker, 2008; Güler ve ark., 2008; Ayan ve Mülazımoğlu, 2008; Çoknaz ve ark., 2008).

Motorik Test Ölçümleri: Motorik test ölçümleri dikey sıçrama, durarak uzun atlama, 20 m sürat koşusu ve oturarak sağlık topu fırlatma testlerinden oluşmaktadır.

Dikey Sıçrama Testi: Dikey sıçrama çalışması dikey bir yönde çabuk bir şekilde zıplayabilme yeteneğini ölçer. Dikey sıçrama testi; duvara asılı platform önünde öğrenci çift ayakla mümkün olduğu kadar en yükseğe sıçramaya çalışır. Test öncesi öğrencinin test yapılacak platformun önünde normal kol uzunluğu belirlenir. Öğrencinin test sonucunda sıçrama mesafesi ile kol uzunluğu arasındaki fark belirlenecek ve dikey sıçrama mesafesi santimetre cinsinden kaydedilmiştir. Çalışmaya katılanlara test iki defa tekrar edilerek en iyi sonuç kaydedilmiştir.

Durarak Uzun Atlama Testi: Ayakta hız almadan duruş pozisyonundan çift bacak birbiri ile bağlantılı yapılan uzun atlama sonunda sıçrama noktasındaki çizgi ile öğrencinin en son iz bıraktığı mesafe arası cm cinsinden ölçülmüştür. Çalışmaya katılanlara test iki defa tekrar edilerek en iyi sonuç kaydedilmiştir.

20 Metre Sürat Koşusu testi: Amaç süratin belirlenmesidir. Katılımcılar, 20 m belirlenmiş alanda yüksek çıkış ile maksimal hız ile 20 m koşar. Koşulan süre sn cinsinden kronometre ile kaydedilir. Çalışmaya katılanlara test iki defa tekrar edilerek en iyi sonuç kaydedilmiştir.

Oturarak Sağlık Topu Fırlatma Testi: Sağlık topu fırlatma çalışması üst vücut gücünü ölçmek için yapılmıştır. Öğrencinin kalçası, sırtı ve başı dik durumda bacakları önde zemine paralel olarak uzanır. Öğrenci topu mümkün olduğunca ileriye yatay bir şekilde atmak için çift elle baş üstünden topu ileriye fırlatır. Topun çıkış noktasından yere ilk temas ettiği noktaya kadar olan mesafe cm cinsinden alınır. Çalışmada kullanılan sağlık topu 1 kg ağırlığındaydı. Çalışmaya katılanlara test iki defa tekrar edilerek en iyi sonuç kaydedilmiştir.

Belirtilen yaş aralığındaki bireylerde çeşitli motorik test ölçümlerinin kullanıldığı çalışmalar literatürde mevcuttur (Rotstein ve ark., 1986; Looney ve Plowman, 1990; Larson ve Zaichkowsky, 1995; Ziyagil ve ark., 1996; Bale ve ark., 1992; Özer ve Özer, 1998; Ziyagil ve ark., 1999; Kalkavan, 1999; Faigenbaum ve ark., 2001; Baquet ve ark., 2002; Koşar ve Demirel, 2004; Güler ve ark., 2004; Kalkavan ve ark., 2006; Gül ve ark., 2006; Arslan ve ark., 2007; Oxyzoglou ve Oxyzoglou, 2011).

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizleri yapılmadan önce tüm verilerin gösterdiği dağılım SPSS (Scatter plot) programı yardımıyla incelenmiş ve sapkın olan ölçüm değerleri analizlere dahil edilmemiştir. Verilerin tanımlayıcı istatistikleri, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler olarak sunulmuştur.

3. BULGULAR

Çalışmamıza 372 kız ve 385 erkek, toplam 757 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere ait yaş, vücut ağırlığı, boy uzunluğu, beden kitle indeksi, dikey sıçrama, durarak uzun atlama, 20 metre koşu, oturarak sağlık topu fırlatma ve anaerobik güç değişkenleri istatistiksel verileri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kız ve erkek öğrencilerin fiziksel ve motorik test ölçümleri

	Cinsiyet	N	Min.	Mak.	Ort.	SS
Yaş (yıl)	Kız	372	9	11	9,54	,538
	Erkek	385	9	11	9,75	,562
Vücut Ağırlığı (kg)	Kız	372	19,40	53,60	30,52	5,43
	Erkek	385	19,80	64,80	31,48	5,30
Boy Uzunluğu (m)	Kız	372	1,18	1,65	1,36	0,08
	Erkek	385	1,20	1,59	1,35	0,06
Beden Kitle İndeksi (kg/m ²)	Kız	372	13,01	23,65	17,60	1,87
	Erkek	385	12,35	27,71	17,40	1,95
Dikey Sıçrama (m)	Kız	372	0,05	0,42	,2245	0,06
	Erkek	385	0,09	0,50	,2511	0,04
Durarak Uzun Atlama (m)	Kız	372	0,55	1,70	1,15	0,15
	Erkek	385	0,65	1,85	1,32	0,26
20 Metre Koşu (s)	Kız	372	3,72	6,02	4,65	0,42
	Erkek	385	3,49	5,65	4,19	0,36
Oturarak Sağlık Topu Fırlatma (m)	Kız	372	3,80	5,10	4,50	5,30
	Erkek	385	4,90	5,90	5,40	5,10
Anaerobik Güç (kg-m/s)	Kız	372	17,50	51,56	32,80	6,58
	Erkek	385	14,75	56,45	36,24	7,02

Yaş ortalamaları, kızlarda 9,54±0,538 yıl, erkeklerde 9,75±0,562 yıl olarak bulunmuştur.

Vücut ağırlığı ortalamaları, kızlarda 30,52±5,43 kg, erkeklerde 31,48±5,30 kg olarak bulunmuştur.

Boy uzunluğu ortalamaları, kızlarda 1,36±0,08 m., erkeklerde 1,35±0,06 m. olarak bulunmuştur.

Beden Kitle İndeksi ortalamaları, kızlarda 23,65±1,87 kg/m², erkeklerde 27,71±1,95 kg/m² olarak bulunmuştur.

Dikey sıçrama ortalamaları, kızlarda 0,42±0,06 m., erkeklerde 0,50±0,07 m. olarak bulunmuştur.

Durarak uzun atlama ortalamaları, kızlarda 1,70±0,15 m., erkeklerde 1,85±0,26 m. olarak bulunmuştur.

20 metre koşu ortalamaları, kızlarda 6,02±0,42 s., erkeklerde 5,65±0,36 s. olarak bulunmuştur.

Oturarak sağlık topu fırlatma ortalamaları, kızlarda 5,10±5,30 m. Erkeklerde 5,90±5,10 m. olarak bulunmuştur.

Anaerobik güç ortalamaları, kızlarda 51,56±6,58 kg-m/s, erkeklerde 56,45±7,02 kg-m/s olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Kız ve erkek öğrencilerin uzunluk ölçümleri (cm.)

Cinsiyet	Açık Kol Boyu	Oturma Boyu	Kol Boyu	Üst Kol	Alt Kol	El Bileği	El Genişliği	Bacak Boyu	Üst Bacak	Ayak Uzunluğu	Ayak Genişliği
Kız	137,15	108,25	60,95	29,85	37,15	16,75	7,80	80,15	42,10	22,60	9,45
Erkek	151,70	115,10	68,55	32,75	40,10	18,47	9,05	88,85	44,85	24,40	9,72
Ortalama	144,42	111,67	64,75	31,30	38,62	17,61	8,42	84,50	43,47	23,50	9,58

Tablo 4. Kız ve erkek öğrencilerin deri kıvrım kalınlıkları ölçümleri (mm)

Cinsiyet	Biceps	Triceps (ekt)	Triceps (flek)	Subscapula	Subrailiac	Abdomen	Uyruk	Calf
Kız	5,15	7,50	8,35	6,75	6,60	9,30	8,75	8,75
Erkek	5,25	7,70	8,65	7,55	6,40	9,40	10,10	9,80
Ortalama	5,20	7,60	8,50	7,15	6,50	9,35	9,42	9,27

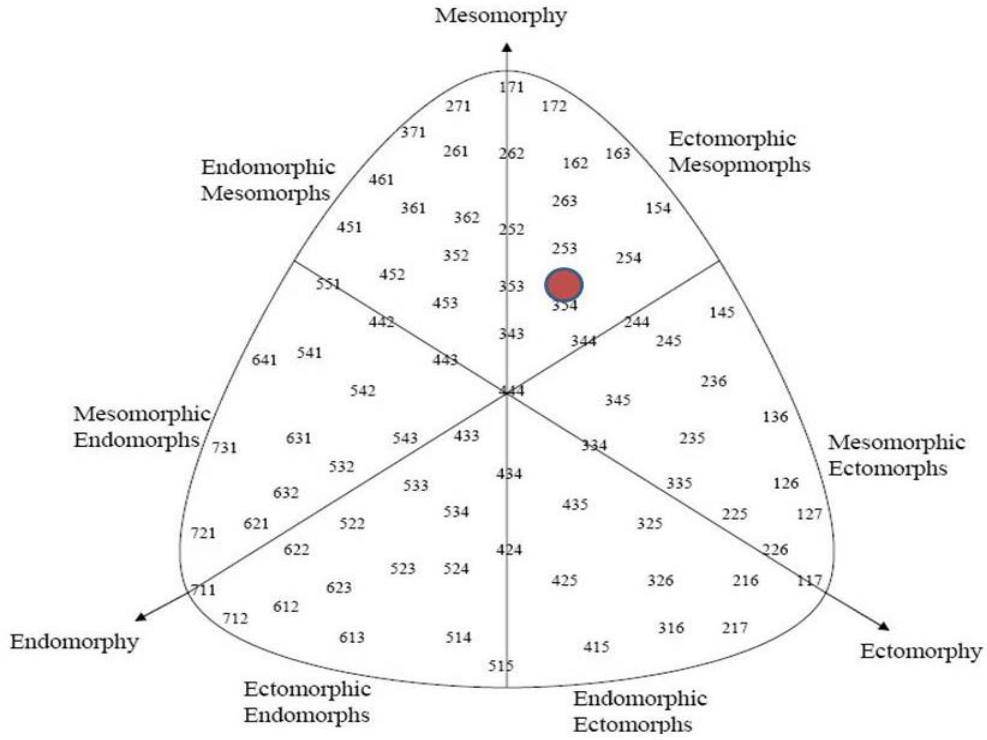
Tablo 5. Kız ve erkek öğrencilerin çevre ölçümleri (cm)

Cinsiyet	El Bileği	Dirsek	Biceps (eks)	Biceps (flek)	Göğüs	Karın	Kalça	Üst Bacak	Calf	Ayak Bileği
Kız	15,50	19,35	19,80	21,05	67,75	60,35	71,15	41,15	28,30	19,65
Erkek	15,25	21,85	22,15	24,05	75,32	68,70	79,55	46,25	30,65	22,15
Ortalama	15,37	20,60	20,97	22,55	71,55	64,52	75,35	43,70	29,47	20,90

Tablo 6. Kız ve erkek öğrencilerin genişlik-çap ölçümleri (mm)

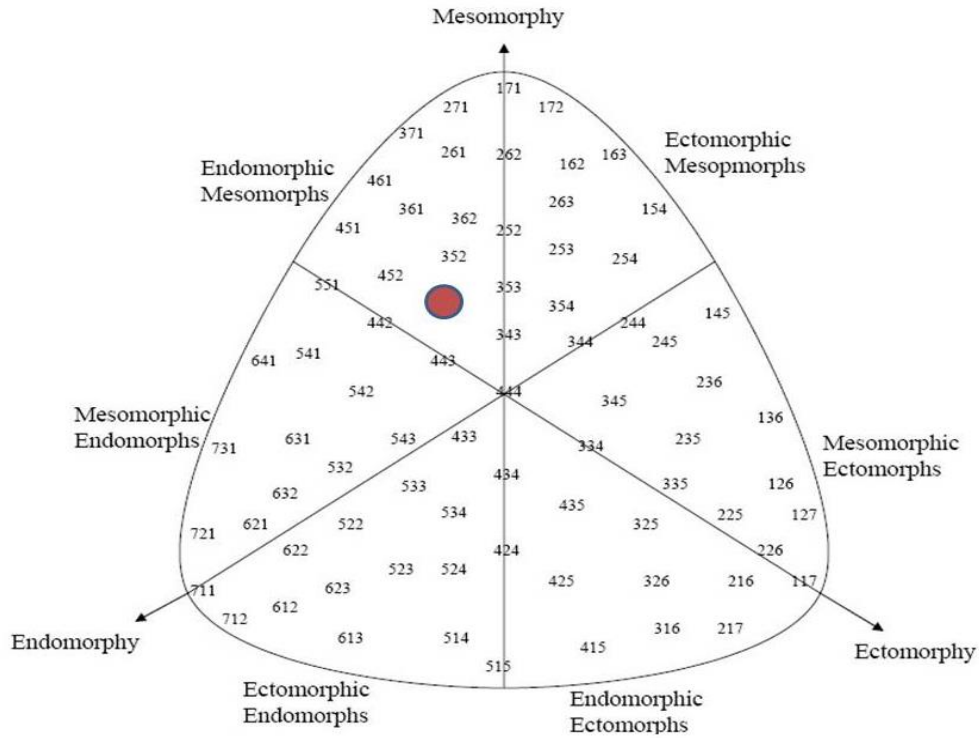
Cinsiyet	Göğüs	Göğüs derinliği	İliac	Bilek (sağ)	Bilek (sol)	Ayak Bileği (sağ)	Ayak Bileği (sol)	Humerus	Femur	Biacrominal	Bitrochanteric
Kız	225,10	170,55	225,42	43,74	43,54	55,05	57,47	48,55	75,10	320,58	250,41
Erkek	235,15	175,10	237,14	49,05	48,97	62,15	61,12	53,14	82,90	339,79	289,48
Ortalama	230,12	172,82	231,28	46,39	46,25	68,60	59,29	50,84	79,00	330,18	269,94

Şekil 1. Kız öğrencilerin ortalama somatotip değeri

Kız öğrencilerin Heath – Carter Tekniğine göre hesaplanmış ortalama somatotip değerleri 243 (Endomorfik: 2; Mezomorfik: 4; Ektomorfik: 3) olarak bulunmuştur.

Şekil 2. Erkek öğrencilerin ortalama somatotip değeri

Erkek öğrencilerin Heath – Carter Tekniğine göre hesaplanmış ortalama somatotip değerleri 453 (Endomorfik: 4; Mezomorfik: 5; Ektomorfik: 3) olarak bulunmuştur.

4.TARTIŞMA

Sporda yetenek taraması ve gelişim aşamalarının araştırıldığı çalışmalar incelendiğinde, üç temel özelliğin ölçülmesi ve değerlendirilmesi konularına odaklanılmaktadır. Bunlar; fiziksel ve motor yetenek, zihinsel yetenekler ve sosyal özelliklerdir. Antrenörler ve spor bilimcileri bu üç temel özelliğin ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile genç sporcuların genel ve spor yeteneği hakkında arzulanan bilgilere ulaşabilmektedir (Mülazımoğlu, 2007).

Çalışmamız Ordu ilinde henüz herhangi bir spor branşında eğitim almamış 372 kız ve 385 erkek öğrenci üzerinde yapılmıştır. Kızların yaşları ortalamaları $9,54\pm 0,538$ yıl, erkeklerin yaşları ortalamaları $9,75\pm 0,562$ yıl; kızların boy uzunlukları ortalamaları $1,36\pm 0,08$ m, erkeklerin boy uzunluğu ortalamaları $1,35\pm 0,06$ m; kızların vücut ağırlığı ortalamaları $30,52\pm 5,43$ kg, erkeklerin vücut ağırlığı ortalamaları $31,48\pm 5,30$ kg bulunmuştur (Tablo 2).

Mülazımoğlu'nun Ankara'da 9-11 yaş arası ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada kızların vücut ağırlığı ortalamaları $32,61\pm 5,37$ kg, erkeklerin vücut ağırlığı $32,07\pm 5,35$ kg; kızların boy uzunlukları $1,38\pm 0,06$ m, erkeklerin boy uzunlukları $1,38\pm 0,07$ m olarak bulunmuştur (Mülazımoğlu, 2007). Bu sonuçlar çalışmamızdan elde edilen değerler ile paralellik göstermektedir.

Sands ve arkadaşlarının (2003), 9-11 yaş grubu kız cimnastikçilerinin yetenek seçimi çalışmalarında 9 yaş için (n=79) vücut ağırlığı $26,36\pm 2,72$ kg ve boy uzunluğunun $127,77\pm 4,98$ cm. 10 yaş için (n=83) vücut ağırlığı $29,06\pm 3,39$ kg ve boy uzunluğunu $131,64\pm 5,46$ cm. 11 yaş için (n=63) vücut ağırlığı $32,67\pm 4,36$ kg ve boy uzunluğu $136,81\pm 6,88$ cm olarak bulmuşlardır (Sands WA ve ark., 2003). Bu değerler bizim çalışmamızdan elde edilen değerlerden yüksek bulunmuştur bunun nedeni spor branşının gerektirdiği fiziksel özelliklere sahip sporcular üzerinde çalışmanın yapılması ve dolayısıyla seçilmiş sporcu grubu olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışmamızdan beden kitle indeksi için elde edilen değerler kız öğrencilerin ortalamaları $17,60\pm 1,87$ kg/m² ve erkek öğrencilerin ortalamaları ise $17,40\pm 1,95$ kg/m² olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Mülazımoğlu'nun Ankara'da 9-11 yaş arası ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada kızların beden kitle indeksi ortalamaları $17,10\pm 1,93$ kg/m² ve erkek öğrencilerin beden kitle indeksi ortalamaları ise $17,33\pm 2,02$ kg/m² olarak bulunmuştur (Mülazımoğlu, 2007). Sivashlı ve arkadaşlarının yapmış oldukları "Gaziantep yöresinde 7-15 yaşındaki çocuklarda vücut kitle indeksi referans değerleri" isimli çalışmada, 8 yaş grubu kızlarda (n=152) beden kitle indeksi değerini $15,71\pm 1,39$ kg/m², erkeklerde (n=145) $16,27\pm 1,58$ kg/m², 9 yaş grubu kızlarda (n=102) beden kitle indeksi değerini $16,38\pm 2,32$ kg/m², erkeklerde (n=114) $16,91\pm 3,88$ kg/m², 10 yaş grubu kızlarda beden kitle indeksi değerlerini $17,06\pm 2,20$ kg/m², erkeklerde (n=136) $17,42\pm 2,59$ kg/m² olarak bulmuşlardır (Sivashlı ve ark., 2006). Çalışmamızdan elde edilen kız ve erkek öğrencilerin beden kitle indeksi değerleri yaşlıları üzerine yapılan bu iki çalışmadan elde edilen beden kitle indeksi değerleri ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda anaerobik gücün hesaplanmasında, vücut ağırlığı ve dikey sıçrama mesafesi kullanılmıştır. Anaerobik güç değerleri ortalamaları kızlarda $32,80 \pm 6,58$ kgm/s, erkeklerde ise $36,24 \pm 7,02$ kgm/s olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Mülazımoğlu'nun yaptığı çalışmadan elde edilen anaerobik güç değerleri kızlarda $33,12 \pm 6,45$ kgm/s, erkeklerde ise $35,67 \pm 6,79$ kgm/s olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar aynı yaş gurubu çocuklardan elde edilen anaerobik güç değerleri açısından bizim çalışmamızdan elde edilen değerler ile benzerlik göstermektedir.

Sporda yetenek seçimi ile ilgili literatür incelendiğinde, spora başlama ve branşlaşma yaşları da dikkate alınarak sporcunun fiziksel özelliklerinin belirlenmesi, motorik yeteneklerinin belirlenmesi, spor branşına özgü teknik yeteneklerinin belirlenmesi ve sporcunun eğitimi ve gelişimi aşamalarından bahsedilmekte ve bu aşamaların bilimsel yöntemlerle paralel yürütülmesi gerekliliği vurgulanmaktadır (Bompa, 1985; Peltola, 1992; Ghita, 1994; Sevim, 2002).

Sporda yetenek taraması ve gelişim aşamalarının araştırıldığı çalışmaları incelediğimizde, üç temel özelliğin ölçülmesi ve değerlendirilmesi konularına odaklanılmaktadır. Bunlar; fiziksel ve motor yetenekler, zihinsel yetenekler ve sosyal özelliklerdir. Antrenörler ve spor bilimcileri bu üç temel özelliğin ölçülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile genç sporcuların genel spor yeteneği hakkında arzulan bilgilere ulaşabilmektedirler. Antrenörler ve beden eğitmciler, ferdi ve takım sporların yetenek taraması yaparken çoğu kez fiziksel ve motor testleri kullanırlar (Lidor ve ark., 2005).

Öğrencilerin, yeteneklerine uygun alanlara yönlendirilme işlemi ilköğretimin amaçları ve görevleri arasında yer almaktadır ve yönlendirme işlemi ilköğretimin 6, 7 ve 8 sınıflarında yapılmalıdır (Anon, 1995). Her alanda olduğu gibi bu kurumlarda, spor alanlarına yönlendirilerek öğrenciler Ortaöğretim kurumlarına geldiğinde ileride spor bilimleri alanında meslek elemanları olarak yetişecek eğitime tabi olacaklardır. Bu yönlendirme ilköğretimde uzman eğitimciler tarafından yapılmalıdır. Bunun içinde iyi yetişmiş, mesleki fonksiyonu olan ve özel alan bilgisi güçlü uzman eğitimcilere ihtiyaç vardır (Kurt, 1996).

Ayan ve Mülazımoğlu'nun (2009) yapmış oldukları bir çalışmada Ankara ilinde sporda yetenek seçimi ve spora yönlendirmede 8-10 yaş grubu erkek çocukların antropometrik ve somatotip özellikleri ile bazı performans özellikleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen değerlerin sporda yetenek seçimi ve spora yönlendirme alandaki mevcut literatüre ve normatif değerlerin oluşturulmasına, spora ve sporcuya yapılan yatırımın daha verimli ve maksimal düzeyde kalıcı olmasına ve ülkemizde bu alanda gerçekleştirilen çalışmalara katkıda bulunacağı sonucu elde edilmiştir.

Hirata; 1976 Olimpiyatlarında madalya sahibi sporcuların %80'inin yetenek seçimi programlarıyla hazırlandığı saptanmıştır ve araştırmaya takiben "En yetenekli gençlerini bulup sporda yönlendiremeyen ülkeler, uluslararası başarıdan her zaman yoksun olacaklardır" demiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın tamamlanmasının ardından Ordu ilindeki ilköğretim öğrencilerinin sportif yetenek profilleri belirlenmiştir. Elde edilecek veriler doğrultusunda öğrencilerin kişisel raporları hazırlanmış ve bu raporlar Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'ne, amatör ve profesyonel spor kulüplerine, antrenörlere, spor bilimcilerine, beden eğitimi öğretmenlerine ve velilere iletilmiştir. Bunun sonucunda başarıya ulaşmak için rastgele yöntemle sporcu arayışında bulunan kurumların raporlar sonucunda ilgili spor branşlarında başarılı olabileceği

muhtemel gençlere ulaşmaları kolaylaşacaktır. Böylelikle öğrenciler, velilerin veya öğretmenlerin kendi ilgi alanlarına özgü spor branşlarına değil öğrencinin kendi motorsal yeteneğine göre spor branşlarına yönleneceklerdir. Devamında Ordu ilinde spor yapan genç sayısının artırılması teşvik edilecek ve ilde bulunan spor kulüpleri sayısı arz talep ilişkisiyle artış gösterecektir. Kulüplerin bilimsel yöntemle seçilen sporcular ile başarıyı yakalamaları daha kolay olacaktır. Kulüplerin elde edeceği bu başarılar ve başarılı sporcuların ilimizi ulusal ve uluslararası yarışmalarda temsil etmesi ilin tanıtımı ve turizm gelirlerine katkı sağlayacak ayrıca spor bilimlerinde yapılacak çalışmaların etki değerlerinin artacağı düşünülmektedir. Ordu ilindeki ilköğretim öğrencilerinin sportif potansiyellerinin ortaya konması ve farkındalığının artırılması açısından önemlidir.

Sporda branşlaşma yaşları dikkate alındığında genelde 9-11 yaş dönemleri en önemli dönem olarak görülmektedir. Bu yaş grubu öğrencilere yapmış olduğumuz çalışmamızda yetenek tespiti ve yönlendirme metotları sonucunda izlediğimiz yöntemin başarısının ilerleyen yıllarda daha somut dönütlerle ortaya çıkacağını düşünmekteyiz.

6. TEŞEKKÜRLER

Bu çalışma ORDU ÜNİVERSİTESİ Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir.

7. KAYNAKÇA

- Anon, (1995).** T.C.Milli Eğitim Bakanlığı,“Yükseköğretim Genel Müdürlüğü Yükseköğretim Mevzuatı” s.61, Ankara.
- Arslan, F., Kaplan, T. ve Sanioğlu, A., (2007).** İlköğretim okullarında 8-13 yaş grubu öğrencilerin yetenek ve performans profillerinin tespiti. *IV. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye.*
- Ayan, A. ve Mülazımoğlu, O., (2009).** Sporda yetenek seçimi ve spora yönlendirmede 8-10 yaş grubu erkek çocuklarının fiziksel özelliklerinin ve bazı performans profillerinin incelenmesi (Ankara Örneği). *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 152-159.
- Ayan, V. ve Mülazımoğlu, O., (2008).** Sporda yetenek seçimi ve spora yönlendirmede 8-10 yaş grubu erkek çocukların fiziksel özelliklerinin ve bazı performans profillerinin incelenmesi. *10th International Sport Science Congress, Bolu, Turkey.*
- Bale, P., Mayhew, J.L., Piper, F.C., Ball, T.E. ve Willman, M.K., (1992).** Biological and performance variables in relation to age in male and female adolescent athletes. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 32(2), 142-148.
- Baquet, G., Berthoin, S., Dupont, S.G., Gerbeaux, M. ve Praagh, E.V., (2002).** Effects of high intensity intermittents training on peak VO2max in prepupertal children. *International Journal of Sports Medicine*, 23, 439-444.
- Bompa T O., (1985).** Talent identification sports periodical on research and technology in sport, 1-11.
- Bompa, T.O., (1994).** Theory and methodology of training. *Kendall/Hunt Publishing Company.*
- Çoknaz, H., Ün, N.Y., Özen, N., Çınar, Ö.Ö. ve Akın, E., (2008).** Bolu’da ilköğretimde okuyan erkek öğrencilerin somototip puanlarının spora yönlendirme kriteri olarak kullanılması. *10th International Sport Science Congress, Bolu, Turkey.*
- Çoruh, E.E., (2003).** Futbola yeni başlayan çocuklarda somatotip ve vücut kompozisyonu ile fiziksel performans arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*

- Faigenbaum, A.D., Lou, R.L.R., O'Connell, J., Glover, S., O'Connell, J. ve Westcott, W.L., (2001).** Effects of different resistance training protocols on upper-body strength and endurance development in children. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 15, 459 – 465.
- Ghita, M., (1994).** Talent Identification Models for Track Events. *Modern Athlete And Coach*, 32(4), 37-39.
- Gül, G.K., Seyrek, E. ve Sugurtin, M., (2006).** 10-12 yaş atletizm spor eğitimi alan ve almayan erkek çocuklar arasındaki bazı antropometrik ve motorik özelliklerin karşılaştırılması. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Türkiye.*
- Güler, D., (2005).** Burdur'da ki 6-11 yaş grubu erkek çocukların somatotiplerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi. 1. *Burdur Sempozyumu, Burdur.*
- Güler, D., Çelik, F.K., Pepe, K. ve Yalçınar, M., (2008).** Burdur ilköğretim okulları arasında yapılan futbol il birinciliği yarışmalarına katılan çocukların bazı fiziksel, fizyolojik ve teknik özellikleri. *10th International Sport Science Congress, Bolu, Turkey.*
- Güler, D., Günay, M., Tamer, K., Baltacı, G. ve Gökdemir, K., (2004).** 8-10 yaş grubu Türk erkek çocuklarının sağlıkla ilişkili fiziksel uygunluk normları. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 157-164.
- Gültekin, T., (1999).** Ankara'da düşük sosyoekonomik düzeydeki 7-17 yaş grubu okul çocuklarında deri kıvrımı kalınlığı değerleri. *Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- İri, R. ve Eker, H., (2008).** 10-14 yaş grubu Galatasaray yaz futbol okuluna katılan çocukların antropometrik özelliklerinde meydana gelen değişimlerin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 10(3), 10-18.
- Kalkavan, A., (1999).** Trabzonsporlu minik, yıldız ve genç futbolcuların fiziksel ve fizyolojik özelliklerinin karşılaştırılması. *Dinamik Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-18.
- Kalkavan, A., Yüksel, O., Yapıcı, A.K. ve Şentürk, A., (2006).** Küçük ve yıldız basketbolcuların fiziksel, biyomotorik ve antropometrik özelliklerinin araştırılması. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Türkiye.*
- Karl, K., (2001).** Sporda Yetenek Arama, Seçme ve Yönlendirme. *Bağırhan Yayınevi, Ankara.*
- Koşar, N.Ş. ve Demirel, H.A., (2004).** Physiological characteristics of child athletes. *Acta Orthopaedica et Traumatologica Turcica*, 38(1), 1-15.
- Kurt, İ., (1996).** Beden eğitimi öğretmen yetiştirme programlarının değerlendirilmesi. 2. *Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*, 5-8, Ankara.
- Kürkçü, R., Hazar, F., Kartal, R., Özdağ, S. ve Özkan, H., (2007).** Minik futbolcuların antropometrik ve somatotiplerinin belirlenmesi. IV. *Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, Türkiye.*
- Larson, G.A. ve Zaichkowsky, L.D., (1995).** Physical, motor and fitness development in children and adolescents. *Journal of Education*, 117(2), 25-55.
- Lidor, R., Falk, B., Arnon M., Cohen Y., Segal G. ve Lander Y., (2005).** Measurement of talent in team handball: The questionable use of motor and physical tests. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 19(2), 318-325.
- Looney, M.A. ve Plowman, S.A., (1990).** Passing rates of American children and youth on the fitnessgram criterion-referenced physical fitness standards. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 61(3), 215-223.
- Mülazımoğlu O., (2007).** Somatotip yapıları spor yapmaya uygun çocukların spor branşına özgü yetenek düzeylerinin araştırılması (Ankara İli Örneği). *Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Neyzi, O., Günöz, H., Furman, A., Bundak, R., Gökçay, G., Darendeliler, F. ve Baş, F., (2008).** Türk çocuklarında vücut ağırlığı, boy uzunluğu, baş çevresi ve vücut kitle indeksi referans değerleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 51, 1-14.

- Oxyzoglou, S. ve Oxyzoglou, N., (2011).** Motor ability performance after physical education program versus for handball training pre-adolescent children. *Sportske Nauke IZdravlje*, 1(1), 47-51.
- Özer, D.S. ve Özer, K., (1998).** Çocuklarda motor gelişim. 1. Baskı, *Kazancı Matbaacılık, İstanbul*.
- Özgün, G., (2002).** Ankara il merkezi 7-11 yaş grubu ilköğretim çocuklarında bazı antropometrik ölçüler ve oransal ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Pekel, H.A., Bağcı E., Güzel, N.A., Onay, M., Balcı, Ş.S. ve Pepe, H., (2006).** Spor yapan çocuklarda performansla ilgili fiziksel uygunluk test sonuçlarıyla antropometrik özellikler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 299 – 308.
- Pekel, H.A., Balcı, Ş.S., Pepe, H., Aslan, Ö., Bağcı, E., Tamer, K., Aydos, L. ve Kalemoğlu, Y., (2004).** Atletizm yapan çocukların bazı antropometrik özellikleri ve performansla ilgili fiziksel uygunluk parametlerinin değerlendirilmesi. 8. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Ankara*.
- Peltola, E., (1992).** Talent Identification. *Sports Psychology Bulletin*. 3(5):10-11.
- Rotstein, A., Dotan ve R., Bar-Or, O., (1986).** Effects of training on anaerobic threshold, maximal aerobic power and anaerobic performance of preadolescent boys. *International Journal of Sports Medicine*, 7(5), 281-286.
- Sands, WA., McNeal JR., Borms J. ve Jemni M., (2003).** Sprint velocity characteristics of talent selected female gymnasts age 9-11 years. *Proceedings, The Science in Gymnastics Symposium, Anaheim, CA*.
- Sevim, Y., (2002).** Antrenman Bilgisi. 1. Baskı. Nobel Yayınevi. Ankara.
- Sivaslı, E., Bozkurt, Aİ., Özçırpıcı, B., Şahinnöz, S. ve Coşkun, Y. (2006).** Gaziantep yöresinde 7-15 yaşındaki çocuklarda vücut kitle indeksi referans değerleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49, 30-35.
- Söğüt, M., Müniroğlu, S. ve Deliceoğlu, G., (2004).** Farklı kategorilerde genç erkek tenis oyuncularının antropometrik ve somototiplerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(4), 155-162.
- Şimşek, F., Ulukol, B., Berberoğlu, M., Gülnar, S.B., Adıyaman, P. ve Öcal, G., (2005).** Ankara’da bir ilköğretim okulu ve lisede obezite sıklığı. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 58, 163-166.
- Tutkun, E., Eyüpoğlu, E. ve Ağaoğlu, S.A., (2006).** İlköğretim çağı çocuklarında antropometrik ölçümlerle bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelerin ilişkisi. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Türkiye*.
- Ziyagil, M.A., Tamer, K., Zorba, E., Uzuncan, S.ve Uzuncan, H., (1996).** Eurofit test bataryası vasıtasıyla 10-12 yaşları arasındaki erkek ilköğretim öğrencilerinin fiziksel uygunluk ve antropometrik özelliklerinin yaş gruplarına ve spor yapma alışkanlıklarına göre değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 20-28.
- Ziyagil, M.A., Zorba, E., Bozatlı, S. ve İmamoğlu, O., (1999).** 6-14 yaş grubu çocuklarda yaş, cinsiyet ve spor yapma alışkanlığının sürat ve anaerobik güce etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 9-18.